

דנ"פ 20908-10-24 - אריאל ורדינאן נ' מדינת ישראל

בית המשפט העליון

דנ"פ 20908-10-24

לפני:	כבוד הנשיא יצחק עמית
המבקש:	אריאל ורדינאן
נגד	
המשיבה:	מדינת ישראל
	בקשה לקיום דיון נוסף; תגובת
	לבקשה; תשובת
	לתגובה
בשם המבקש:	עו"ד דגנית כהן-ויליאמס
בשם המשיבה:	

החלטה

בקשה לקיום דיון נוסף בפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 8606/22 מיום 8.9.2024 (כב' השופטים י' אלרון, א' שטיין ור' רונן).

- עניינו של פסק הדין בשני ערעורים קשורים, ונפרסת בו תמונה רחבה מהנדרש לצורך הכרעה בבקשה שלפניי. אשר על כן, אדרש רק לעיקרי העובדות הדרושות.
- לפי המתואר בכתב האישום, סכסוך שהתגלע בין מקורביו של מאור כהנא (להלן: כהנא) ובין אחיו של מאור בן חיים (להלן: המנוח) הביא את כהנא להחליט לגרום למותו של המנוח. ביום 1.8.2018 כהנא והמבקש רכבו על אופנוע שברשות המבקש ונסעו למסעדה שבה שהה המנוח. בעוד המבקש המתין מחוץ למסעדה על האופנוע המונע, נכנס כהנא למסעדה כשהוא חבוש קסדה ועוטה כפפות, איתר את המנוח וירה בו מספר יריות. לאחר מכן יצא מהמסעדה, עלה על האופנוע ונמלט יחד עם המבקש. בחלוף מספר שעות אותרו השניים, לאחר שהעלימו את האקדח ואת החולצה שלבש כהנא, ושרפו באופן חלקי את חולצתו של המבקש. בהכרעת הדין מיום 20.3.2022 הרשיע בית המשפט המחוזי את המבקש בעבירת סיוע לרצח, בעבירות נשיאה והובלה של נשק ובעבירת שיבוש מהלכי משפט, ובגזר הדין מיום 31.10.2022 הוטלו עליו 15 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית.

3. המבקש ערער על הכרעת הדין ועל גזר הדין, וטען, בין השאר, כי ישנו ספק סביר ביחס למודעותו לכוונת כהנא לגרום למותו של המנוח. ביום 8.9.2024 נדחה הערעור ברוב דעות (השופט י' אלרון בהסכמת השופט א' שטיין, כנגד דעתה החולקת של השופטת ר' רונן).

4. כהנא והמבקש שתקו בחקירתם, לא מסרו מענה לכתב האישום וגרסתם נמסרה לראשונה רק בשלב פרשת ההגנה, כשלוש שנים ממועד פתיחת המשפט (כאשר עד הרגע האחרון לא היה ברור אם המבקש יעיד). כהנא הכחיש כי נכח בכלל באירוע, והמבקש טען כי היורה אינו כהנא אלא אדם אחר, וכי הסיע את היורה מבלי שהיה מודע לכוונת היורה האלמוני לרצח. רק בערעור לבית המשפט העליון, חזר בו המבקש מגרסתו כי היורה לא היה כהנא וטען כי יש ספק ביחס למודעותו לכוונתו של כהנא לרצוח את המנוח.

השופט אלרון עמד על כך שטיבן של ראיות נסיבתיות, ותיאר את המודל התלת-שלבי לבחינתן: בשלב הראשון על בית המשפט לבחון אם ניתן להסתמך על ראיה נסיבתית לצורך קביעת ממצא עובדתי; בשלב השני בית המשפט נדרש לקבוע אם מסכת הראיות בכללותה מסבכת את הנאשם בביצוע העבירה; ובשלב השלישי מועבר נטל טקטי אל הנאשם להציע הסבר חלופי, שבכוחו לעורר ספק באשר למסקנה הלכאורית שמסתברת מהמסכת הראייתית. השופט אלרון הדגיש כי "כדי לפגום ב'מסקנה הלכאורית' המתגבשת בתום השלב השני, לא די באפשרות תיאורטית או דחוקה, אלא ההסבר החלופי נדרש להיות בעל אחיזה ריאלית בראיות, עליו להקים ספק אמיתי המתיישב עם מארג הראיות הנסיבתיות ועליו להוות גרסה שלמה ביחס למסקנה הנשקפת מהצטברות הראיות" (פסקה 33 לפסק דינו של השופט אלרון). באשר לטענת המבקש כי לא היה מקום להרשיעו בסיוע לעבירת רצח, קבע השופט אלרון כי המבקש לא הצליח לסתור את חזקת הנוכחות, שלפיה נוכחות בלתי-מקרית של אדם בזירת עבירה מלמדת על כך שהוא מסייע לעבירה העיקרית. כמו כן, התייחס השופט אלרון לראיות הנסיבתיות, שנקבע כי מצביעות על מודעותו של המבקש לכוונותיו של כהנא. בין הראיות הנסיבתיות שעליהן הצביע השופט אלרון: כהנא והמבקש שוחחו בטלפון מיד לאחר שכהנא שוחח עם המנוח; כהנא החליף את מכנסיו והצטייד באקדח כאשר ככל הנראה שהה במחיצת המבקש; המבקש הרכיב את כהנא על אופנועו לזירת הרצח, הקיף את הכיכר בנסיעה כשהוא ממתין עד שובו של כהנא, לא נס כאשר עוברי אורח אחרים נמלטו מהמקום ונסע יחד עם כהנא לאחר שהלה השלים את הירי; כהנא והמבקש הסתתרו בחורשה ועשו מאמצים להסוות את מעשיהם. השופט אלרון התייחס לגרסתו של המבקש בערכאה קמא, שלפיה האדם שהסיע לזירת הרצח לא היה כהנא, וקבע לגביה כי היא גרסה "משוללת יסוד, נעדרת אחיזה בראיות ואינה מספקת הסבר הולם למכלול הראיות ולהצטברות יחד" (פסקה 66 לפסק דינו של השופט אלרון).

5. השופטת רונן הגיעה למסקנה כי אמנם המבקש היה מודע לכך שהוא מסייע לכהנא בפעולה בלתי-תמימה, אולם התרשמה כי לא ניתן לקבוע שהיה מודע לכוונתו של כהנא לגרום למותו של המנוח:

"הגרסה לפיה ורדיניאן [המבקש - י"ע] הניח כי כהנא מתכוון לפגוע במנוח (לאיים עליו או אף להפעיל נגדו אלימות), היא גרסה סבירה שעולה בקנה אחד עם מכלול הראיות".

6. השופט שטיין הצטרף לחוות דעתו של השופט אלרון. בהתייחסו לדברי השופטת רונן, קבע השופט שטיין כי אין לחדד ש"קשת האפשרויות עדיין מכילה בתוכה תרחישי חפות כאלה או אחרים. ברם, אלה הם תרחישים תאורטיים נטולי אחיזה בחומר הראיות, מהם מצווים אנו להתעלם אחרי ששמענו את גרסת החפות שהעלה ורדיניאן [המבקש - י"ע] ווידאנו את קריסתה" (פסקה 8 לפסק דינו של השופט שטיין).

7. מכאן הבקשה שלפניי, שבמסגרתה נטען כי בפסק הדין נשוא הבקשה לדיון נוסף נקבעה הלכה חדשה, שלפיה בבואו של בית המשפט להרשיע על סמך ראיות נסיבתיות, עליו להתעלם מכל תרחיש חפות סביר שלא הועלה על ידי ההגנה. לטענת המבקש, שופטי הרוב התעלמו מההלכה המבוססת בדבר חובתו העצמאית של בית המשפט לבחון תרחיש חלופי מזכה המעוגן בראיות הנסיבתיות, גם אם לא הועלה על ידי ההגנה. המבקש מפנה לפסק דינו של השופט שטיין, ובפרט לאמירתו שצוטטה לעיל ולפיה "[מ]תרחישים תאורטיים נטולי אחיזה בחומר הראיות [...] מצווים אנו להתעלם אחרי ששמענו את גרסת החפות שהעלה ורדיניאן [המבקש - י"ע] ווידאנו את קריסתה". עוד הוא טוען כי השופט שטיין מבסס את קביעתו על פסקי דין שעוסקים בראיות ישירות, שעה שענייננו בהרשעה על סמך ראיות נסיבתיות. לטענת המבקש, משום שהשופט אלרון לא בחן תרחישי חפות אפשריים חלף גרסת המבקש, הרי שהצטרף לקביעת השופט שטיין. לחלופין, המבקש גורס כי פסק הדין גורם לו עיוות דין, הן בשל ההתעלמות לכאורה מתרחישים מזכים נוספים, הן בשל שגיאה באופן יישום ההלכות הרלוונטיות לצורך הרשעה בעבירת סיוע.

8. המשיבה סבורה כי דין הבקשה להידחות. לשיטתה, בפסק הדין לא נקבעה הלכה חדשה. נטען כי השופט אלרון לא קבע שיש להתעלם מתרחיש מזכה שהנאשם לא טען לו, אלא מצא כי המסקנה הסבירה ביותר מהמסכת הראייתית היא שהמבקש היה מודע לכוונת ההמתה של כהנא; כי השופט שטיין זיהה את התרחישים הנוספים כ"תרחישים תאורטיים נטולי אחיזה בחומר הראיות" וכי השופטת רונן נותרה בדעת מיעוט. באשר לטענת עיוות הדין, המשיבה סבורה כי המבקש מעלה טענות ערעוריות שלא מקימות עילה לדיון נוסף.

9. לאחר שעיינתי בפסק הדין, בבקשה ובתגובה לה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. כידוע, הדיון הנוסף הוא הליך נדיר וחריג, אשר בהתאם לסעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט), נועד למקרים שבהם נקבעה הלכה חדשה שעומדת בסתירה להלכה קודמת של בית המשפט העליון, או שמפאת חשיבותה, קשיוותה או חידושה מוצדק לקיים בה דיון נוסף (דנ"פ 12224-03-25 דחלה נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (23.3.2025)).

(להלן: עניין דחלה); דנ"פ 66505-09-24 חורי נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (27.9.2024); דנ"פ 4643/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (15.7.2024)). אינני סבור כי תנאים אלו מתקיימים בענייננו.

10. עיקר טענות המבקש ממוקדות באמירה הנזכרת לעיל בפסק דינו של השופט שטיין. ברם, כפי שהוצג לעיל, השופט שטיין מכיר בכך שישנם תרחישים נוספים שיכולים לעלות מהמסכת הראייתית, אולם קבע כי בנסיבות העניין, תרחישים אלה "הם תרחישים תאורטיים נטולי אחיזה בחומר הראיות" (הדגשה הוספה - י"ע). קביעה זו של השופט שטיין אינה סותרת את הפסיקה ביחס להרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, אלא הולכת בתלמה, כפי שנקבע בהזדמנויות רבות: "התרחיש החלופי נדרש להיות בעל אחיזה בחומר הראיות, באופן שסבירותו תעמוד במבחן המציאות" (ע"פ 8030/21 אבו זיינב נ' מדינת ישראל, פסקה 42 (25.12.2022)); לפסיקה נוספת בעניין ראיות נסיבתיות, ראו, למשל, ע"פ 3965/22 טל נ' מדינת ישראל, פסקאות 19-21 (30.3.2023); ע"פ 511/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 59-60 (22.2.2022)). אף אם הייתי מקבל את טענת המבקש, כי השופט שטיין קבע קביעה חדשה ביחס להרשעה על סמך ראיות נסיבתיות, לא זיהיתי בפסק דינו של השופט אלרון תמיכה בה. אמנם השניים הגיעו לתוצאה זהה, אך השופט אלרון לא נקט עמדה ביחס להנמקה של השופט שטיין, ולשתיקה זו "אין [...] כל משמעות הילכתית בעלת השלכות כלליות" (דנג"ץ 7260/02 עיריית רמלה נ' עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, פסקה 5 (14.8.2003)). עוד יודגש כי כפי שנקבע בעבר, דיון נוסף ינתן רק שעה שפסק הדין קבע הלכה גלויה, ברורה ומפורשת, תנאים שלא מתקיימים בענייננו (ראו, למשל, דנ"מ 19229-04-25 אלרביאיעה נ' שר הפנים, פסקה 6 (28.4.2025)). חלף זאת, השופט אלרון עמד על כך שבית המשפט נדרש לשקול רק תרחישים סבירים, שקל את גרסת המבקש ומצא לדחותה כשקבע כי היא "נעדרת אחיזה במציאות ובהגיונם של דברים, ואף נסתרת בחלקה מהראיות המלמדות על מעורבותו ברצח", ואף הוא הדגיש בסיפא לפסק דינו כי "הגרסה שמסר ורדיניאן (המבקש - י"ע) משוללת יסוד, נעדרת אחיזה בראיות ואינה מספקת הסבר הולם למכלול הראיות ולהצטברותן יחד" (הדגשה הוספה - י"ע). טענת המבקש, שלפיה היה על השופט אלרון לשקול תרחישים נוספים, עניינה ביישום הפסיקה ובאופן הסיווג של תרחישי חפות חלופיים כבעלי אחיזה בחומר הראיות - סוגיה שלא מצדיקה את קיומו של דיון נוסף בפסק הדין (עניין דחלה, בפס' 5).

11. באשר ליתר טענות המבקש, שלפיהן לא ניתן לקבוע כי המבקש היה מודע לכוונתו של כהנא להביא למותו של המנוח ואין להסיק מנוכחותו בזירת האירוע מודעות לכלל היבטי התוכנית - הרי שמדובר בטענות בעלות אופי ערעורי. הואיל ודיון נוסף איננו ערעור נוסף, טענות אלו אינן מצדיקות את קבלת הבקשה (דנ"פ 4126/23 ראדי נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (15.8.2023); דנ"פ 7267/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (18.6.2024)).

12. אשר על כן, לא מצאתי כי טענות המבקש מצדיקות קיום דיון נוסף בפסק הדין והבקשה נדחית. בנסיבות העניין, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, י' תמוז תשפ"ה (06 יולי 2025).

יצחק עמית
נשיא